ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՆԱԻՐԱ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԵՐԵՎԱՆ – 2016

Երաշխավորել է

ԵՊՀ Փիլիսոփայության և հոգեբանության ֆակուլտետի

Սոցիալական փիլիսոփայության և բարոյագիտության ամբիոնը

Կազմող՝ փ.գ.թ., դոցենտ Ն.Ժ. ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Գրախոս՝փ.գ.թ., դոցենտ Ա.Լ. ՂԱՐԱԳՈՒԼՅԱՆ

Սոցիալական ճանաչողություն:

Ուսումնամեթոդական ուղեցույց/ Կազմ.՝ Ն. Ժ. Մկրտչյան

Ուղեցույցը կազմված է ԵՊՀ Փիլիսոփայության և հոգեբանության ֆակուլտետի, փիլիսոփայության բաժնի բակալավրիատի «Սոցիալական ճանաչողություն» դասընթացի ծրագրի հիման վրա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ………………………………………………………………………4

ԲԱԺԻՆ I ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ……………………………………………………………………………..5

ԲԱԺԻՆ II ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԹԵՄԱՆԵՐ………………………………………………………………………20

ԲԱԺԻՆ III ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ…………………………………………………………………………......25

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Սոցիալական ճանաչողություն» առարկան նախատեսված է ԵՊՀ Փիլիսոփայության և հոգեբանության ֆակուլտետի փիլիսոփայության բաժնի բակալավրիատի երրորդ կուրսի ուսանողների համար:

Ներկայացվող ուղեցույցը կազմված է երեք բաժիններից, որոնք արտացոլում են առարկայի դասավանդման կառուցվածքը: Առաջին բաժնում ներկայացված է առարկայի դասախոսությունների ծրագիրը՝ իր մեջ ներառելով սոցիալական ճանաչողության վերաբերյալ բնապաշտական և հակաբնապաշտական ուսմունքների բարձրացրած հարցադրումները, դրանց լուծումներն ու հղացքները: Յուրաքանչյուր թեմայի բովանդակության ներկայացման ավարտին տրվում է դրան վերաբերող գրականության ուղեցույցը, սկզբնաղբյուրները, որոնք նախատեսված են ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար:

Երկրորդ բաժնում ներկայացված են սեմինար պարապմունքների թեմաները և դրանց պատրաստվելու մեթոդական ցուցումները:

Երրորդ բաժինը ներառում է հիմնական և լրացուցիչ գրականությունը, որից պետք է օգտվեն ուսանողները առարկային տիրապետելու համար:

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ներկայացնել սոցիալական ճանաչողության շուրջ ձևավորված հիմնական խնդրակարգը, ձևակերպված հարցադրումներն ու լուծումները:

Առարկայի խնդիրներն են.

- Բացահայտել սոցիալական ճանաչողության էությունը,
- Ուսումնասիրել սոցիալական ճանաչողության վերաբերյալ պատմականորեն առաջ քաշված հայեցակարգերը,
- Համեմատական տեսանկյունից վերլուծել դրանց հիմնական դրույթներն ու գաղափարները,
- Ցույց տալ այդ հայեցակարգերի տեսական ու հնարավոր գործնական ձեռքբերումներն ու բացթողումները:
- Ձևավորել քննադատական մոտեցում:

«Սոցիալական ճանաչողություն» առարկայի ստուգման ձևերն են՝ մասնակցություն դասերին՝ 2 միավոր, երկու ընթացիկ ստուգումներ՝ գրավոր և բանավոր, յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Առարկան տրամադրում է 3 կրեդիտ:

ԲԱԺԻՆ I
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ
(32 ժամ)

1. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ

Սոցիալական ճանաչողությունը ճանաչողության այնպիսի ձև է, որն ուղղված է սոցիալական իրականությանը՝ մարդկանց համատեղ գործելուն և ապրելուն: Մի կողմից այն ենթադրում է ընդհանրապես ճանաչողության հնարավորության ընդունումը, մյուսից՝ հենվում սոցիալական ու կենսաբանական իրականությունների միջև էական տարբերության արդիության առաջ քաշած հիմնադրույթի վրա: Իբրև ճանաչողություն՝ այն և՛ գործունեության ձև է, և՛ գործընթաց, որի նպատակը ճշմարիտ գիտելիքն է: Սոցիալական ճանաչողության մեջ կարելի է զանազանել առօրեական և գիտական մակարդակներ: Գիտա-փիլիսոփայականը սկզբնավորվում է մ.թ.ա. 4-րդ դարում և ծավալվում մինչև մեր օրերը: 18-19-րդ դդ. սոցիալական և հումանիտար գիտությունների սկզբնավորմամբ սոցիալական ճանաչողությունը թևակոխում է արմատականորեն նոր փուլ, որի նպատակը արդյունաբերականացող և արդիականացող հասարակությունների հրատապ խնդիրների լուծումն էր:

№	ԹԵՄԱ
1	Սոցիալական ճանաչողության հնարավորության հիմնահարցը
2	Սոցիալական ճանաչողության գիտա-փիլիսոփայական ձևի զարգացման փուլերը

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ № 1 Սոցիալական ճանաչողության հնարավորության հիմնահարցը (2 ժամ)

Ընդհանուր պատկերացում ճանաչողության մասին, բնույթը, նպատակը, ճանաչողության հնարավորության վերաբերյալ իմացաբանական մոտեցումները: Սոցիալականության բնորոշ գծերը, սոցիալական և կենսաբանական, սոցիալական գործողության էությունը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Հովսեփյան Ա., Սոցիալական փիլիսոփայության հիմունքներ, «Դե-Ֆակտո», Եր., 2003, էջ 243-247:
- Вебер М., Основные социологические понятия, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 602-630:
- Кемеров В. Е., Введение в социальную философию, http://www.klex.ru/5w4, էջ 68-77:
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 6-7:
- Микешина Л. А., Скептицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2749.html:
- Момджян К. Х., Введение в социальную философию, http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/24729/ Մաս III, գլուխ 2:
- Пружинин Б. И., Агностицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0059.html:
- Hamati-Ataya Inanna, Outline for a Reflexive Epistemology, In: Proceedings of International Conference “Social Philosophy of Science. Russian Perspectives”, Moscow: Alfa M, vol. 1, 2014, էջ 14-16:

ԹԵՄԱ № 2 Սոցիալական ճանաչողության գիտա-փիլիսոփայական ձևի զարգացման փուլերը (2 ժամ)

Ընդհանուր պատկերացում առօրյա և գիտական իմացության վերաբերյալ, գիտականության չափանիշները: Սոցիալական ճանաչողության առօրյա ձևից անցումը

գիտա-փիլիսոփայականին, վերջինիս սկզբնավորումը մ.թ.ա. 4-րդ դարում Հին Հունաստանում, episteme vs techne: Գիտությունների պլատոնական ակադեմիայի և արիստոտելյան դասակարգումները: Արդյունաբերական հասարակությունների ձևավորումը և արդի գիտության հիմնավորումը: Սոցիալական ու հումանիտար գիտությունների սկզբնավորումը 18-19-րդ դդ.:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Алексеев П. В., Панин А. В., Философия, ТЕИС, М., 1996, էջ 52-55:
- Аристотель, Метафизика, Сочинения в четырех томах, т. 1, «Мысль», М., 1976, էջ 65-70:
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 7-27:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 88-108:
- Шичалин Ю.А., Ксенократ, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/1565.html:
- Parry Richard, Episteme and Techne, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/episteme-techne/:
- Shields Christopher, Aristotle, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/aristotle/:

2. ԲՆԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բնապաշտությունը պնդում է, որ սոցիալական գիտությունները պետք է կառուցել բնական գիտությունների մոդելի համաձայն, քանի որ միայն դրանք են տրամադրում գիտության կառուցման միակ ու ճշմարիտ մոդելը: Նրա ձևավորման նախադրյալներ են հանդիսացել էմպիրիցիզմի հիմնադրույթները: Վերջիններս հաստատում են, որ գիտելիքի առաջնային աղբյուրը զգայական փորձն է, իսկ իսկական գիտելիքն իր հիմնավորումն է գտնում գիտափորձի և դիտարկման միջոցով և այլն: Այդ նախադրյալների հիման վրա Օ. Կոնտը ստեղծում է պոզիտիվիզմն իբրև ուղղություն և սոցիոլոգիան հռչակում

հասարակության մասին գիտություն: Է. Դյուրկհայմը սոցիալական փաստ ըմբռնում է իբրև գործունեության, մտածողության և զգացողության կերպեր, որոնք օբյեկտիվ են և հարկադրանքի ուժ ունեն: Ջ. Էլսթերի համոզմամբ՝ սոցիալական գիտությունների հիմնական խնդիրը սոցիալական ֆենոմենների բացատրությունն է: Սակայն բնապաշտությունն իբրև սոցիալական գիտությունների կառուցելու վերաբերյալ տեսակետ ունի իր թերությունները:

№	Թեմա
1	Էմպիրիցիզմի հիմնադրույթներն իբրև բնապաշտության ձևավորման նախադրյալներ և բնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը
2	Օ. Կոնտը և պոզիտիվիզմի ստեղծումը
3	Սոցիալական փաստի ըմբռնումն ու նրա հետազոտման կանոնները (Է. Դյուրկհայմ)
4	Գիտության բնապաշտական ըմբռնման բացթողումները:

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ № 1 Էմպիրիցիզմի հիմնադրույթներն իբրև բնապաշտության ձևավորման նախադրյալներ և բնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը (2 ժամ)

Ընդհանուր պատկերացում էմպիրիցիզմի մասին: Ֆ. Բեկոնի կուռքերի մասին տեսությունը և էլիմինատիվ ինդուկցիայի մեթոդը: Ընդհանուր պատկերացում էմպիրիցիզմի և ռացիոնալիզմի միջև բանավեճի մասին: Ռեդուկցիոնիզմն ու սցիենտիզմն իբրև բնապաշտության բնորոշ գծեր: Բացատրություն և կանխատեսում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 13-22:

- Bhaskar Roy, Naturalism, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, էջ 425-427:
- Hunter Bruce, Empiricism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, էջ 326-331:
- Perez-Ramos Antonio, Francis Bacon and man's two-faced kingdom, In: The Renaissance and 17th Century Rationalism, Routledge History of Philosophy, vol. VI, ed. by G.H.R. Parkinson, Routledge, London/New York, էջ 130-155.
- Pettit Philip, Naturalism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 542-543.

ԹԵՄԱ № 2 Օ. Կոնտը և պոզիտիվիզմի հիմնադրումը (2 ժամ)

Ընդհանուր պատկերացում պոզիտիվիզմի մասին: Պարզից բարդին, վերացականից կոնկրետին անցումը Օ. Կոնտի գիտությունների դասակարգման մեջ: Մարդկային ցեղի ոգու զարգացման աստվածաբանական, մետաֆիզիկական և պոզիտիվ փուլերը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Конт О., Дух позитивной философии, http://comte.newgod.su/lib/duh-pozitivnoj-filosofii.
- Comte Auguste, The Law of Development, In: Readings in Philosophy, R.G. Adams and Co., Columbus, Ohio, 1921, էջ 672-680:
- Зотов А. Ф., Позитивизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2350.html.
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 9-13:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 22-27:
- Bourdeau Michel, Auguste Comte, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/comte/:

ԹԵՄԱ № 3 Սոցիալական փաստի ըմբռնումն ու նրա հետազոտման կանոնները (Է. Դյուրկհայմ) (2 ժամ)

Հասարակությունն իբրև յուրահատուկ սուբստրատ: Սոցիալական փաստի էությունը՝ օբյեկտիվությունն ու հարկադրանքը: Սոցիալական փաստի հետազոտման չորս կանոնները:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Դյուրկհայմ Է., Սոցիոլոգիական Մեթոդի Կանոնները, Սարգիս Խաչենց. Փրինթինֆո Եր., 2006:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 24-27:
- Carls Paul, Emile Durkheim, Internet Encyclopedia of Philosophy, http://www.iep.utm.edu/durkheim/:

ԹԵՄԱ № 4 Գիտության բնապաշտական ըմբռնման բացթողումները (2 ժամ)

Գիտելիքի նախափորձնական բնույթը: Գիտափորձի և դիտարկման սահմանափակումները: Գիտափորձի և դիտարկման արդյունքների մեկնաբանության խնդիրը: Պատճառականության սկզբունքի Դ. Հյումի քննադատությունը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 28-49:
- Salmon C. Wesley, Epistemology of natural science, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed., Malden, 2010, էջ 532-542.

3. ՀԱԿԱԲՆԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հակաբնապաշտությունը պնդում է, որ սոցիալ-հումանիտար գիտությունները պետք է կառուցվեն բնական գիտությունների կառուցման մոդելից էապես տարբերվող մոդելի համաձայն: Առաջին անգամ հակաբնապաշտական մոտեցումն իր ձևակերպումն է գտել Դիլթայի ուսմունքում, ով բնության մասին գիտություններն առանձնացնում է ոգու մասին գիտություններից: Վ. Վինդելբանդն առաջարկում է գիտությունները դասակարգել ոչ միայն ըստ առարկայի, այլև` ըստ մեթոդի, որոնք նոմոթետիկ են և իդիոգրաֆիկ: Հ. Ռիկկերտը, շարունակելով վինդելբանդյան ավանդույթը, գիտությունները դասակարգում է բնության մասին գիտությունների և մշակույթի մասին գիտությունների:

№	Թեմա
1	Հակաբնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը
2	Վ. Դիլթայի հակաբնապաշտական ուսմունքի տեսական ակունքները
3	Բնության մասին գիտություններ և ոգու մասին գիտություններ (Վ. Դիլթայ)
4	Նոմոթետիկ և իդեոգրաֆիկ մեթոդներ (Վ. Վինդելբանդ)
5	Բնության մասին գիտություններ և մշակույթի մասին գիտություններ (Հ. Ռիկկերտ)

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ № 1 Հակաբնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը (2 ժամ)

Սոցիալական իրականության յուրահատուկ բնույթը (կանոններով և ոչ թե օրենքներով կառավարվելը), գիտակցության և նշանակության դերը սոցիալական իրականության մեջ: 19-րդ դարի գերմանական ռոմանտիզմի և պատմապաշտության ազդեցությունը հակաբնապաշտության ձևավորման վրա:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 28-29:
- D'Agostino Fred, Epistemology of social sciences, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, էջ 739-744:
- Bhaskar Roy, Naturalism, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, էջ 425-427:
- Bhaskar Roy, Philosophy of Social Science, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, էջ 482-484:
- Ringer Fritz, Max Weber's Methodology. The Unification of the Cultural and Social Sciences, Harvard University Press, Cambridge/Massachusets, 1997, էջ 1-35:

ԹԵՄԱ № 2 Վ. Դիլթայի հակաբնապաշտական ուսմունքի տեսական ակունքները (2 ժամ)

Գերմանական իդեալիզմի (Ի. Կանտ, Գ. Ֆ. Հեգել) ազդեցությունը: Ֆ. Շլայերմախերի հերմենևտիկական ուսմունքը: Ֆ. Նիցշեի «կյանք» հասկացության վերաիմաստավորումը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Ռսկանյան Ա., Հասկացման անխուսափելիությունը: Դրվագներ փիլիսոփայական հերմենևտիկայի կազմաքանդման պատմությունից, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2015, էջ 11-80:
- Гегель, Философия духа, Энциклопедия философских наук в трех томах, т. 3, «Мысль», М., 1977, էջ 326-410:
- Ницше Ф., Воля к власти. Опыт переоценки всех ценностей, АЗБУКА, С.-П., 2013, էջ 275-439:
- Foster Michael, Schleiermacher Friedrich, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/schleiermacher/ :

- Makkreel Rudolf, Dilthey Wilhelm, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/dilthey/:
- Ramberg Bjorn, Gjesdal Kristin, Hermeneutics, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/:

ԹԵՄԱ № 3 Բնության մասին գիտություններ և ոգու մասին գիտություններ (Վ. Դիլթայ) (2 ժամ)

Պատմական բանականության քննադատության նախագիծը: Պատմապաշտության սահմանափակումները: Բնության մասին գիտություններ և Ոգու մասին գիտություններ: Հերմենևտիկան իբրև ոգու մասին գիտությունների մեթոդաբանական հիմք: Ապրում, արտահայտում, հասկացում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Ոսկանյան Ա., Հասկացման անխուսափելիությունը: Դրվագներ փիլիսոփայական հերմենևտիկայի կազմաքանդման պատմությունից, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2015, էջ 83-132:
- Дилтей В., Введение в науки о духе, http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000740/:
- Dilthey Wilhelm, Der Aufbau der geschichtlichen Welt in den Geisteswissenschaften, http://www.anova.at/1sitemap/Philosophie/19-Dilthey,%20Wilhelm%20-%20Der%20Aufbau%20der%20geschichtlichen%20Welt%20in%20de.pdf.
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 39-43:
- Михайлов И. А., Дильтей, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0968.html:
- Makkreel Rudolf, Dilthey Wilhelm, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/dilthey/:

ԹԵՄԱ № 4 Նոմոթետիկ և իդիոգրաֆիկ մեթոդներ (Վ. Վինդելբանդ) (2 ժամ)

Նորկանտականության բադենյան դպրոցի փիլիսոփայական հիմնադրույթները: Ճանաչողության նպատակ և ճանաչողության մեթոդ: Նոմոթետիկ մեթոդն իբրև ընդհանուրի, կրկնվողի բացահայտման ուղի: Իդիոգրաֆիկ մեթոդն իբրև եզակիի, անկրկնելիի վերհանման ուղի:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Windelband Wilhelm, History and Natural Science, https://www2.southeastern.edu/Academics/Faculty/jbell/windelband.pdf.
- Windelband Wilhelm, Geschichte und Naturwissenschaft, http://www.uwe-mortensen.de/windelband.pdf.
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 43-52:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 245-248:
- Михайлов И. А., Виндельбанд, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0623.html:
- Свасьян К. А., Неокантианство, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2043.html:

ԹԵՄԱ № 5 Բնության մասին գիտություններ և մշակույթի մասին գիտություններ (Հ. Ռիկկերտ) (2 ժամ)

Վ. Դիլթայի ուսմունքի նորկանտական քննադատությունը: Բնություն և մշակույթ: Ճանաչողությունն իբրև իրականության վերակառուցում: Գիտությունների դասակարգումն ըստ առարկայի և մեթոդի: Անհատականացում և ընդհանրացում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Риккерт Генрих, Науки о природе и науки о культуре, http://www.koob.ru/rickert/nauki_o_prirode_i_kulture.
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 43-52:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 245-248:
- Михайлов И. А., Риккерт, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2587.html.
- Staiti Andrea, Rickert Heinrich, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/heinrich-rickert/.

4. ՄԵԿՆՈՂԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄ

Մեկնողական մոտեցման ամենաականավոր ներակայացուցիչը գերմանացի սոցիոլոգ, քաղաքական տեսաբան Մաքս Վեբերն է: Հանդես գալով պոզիտիվիզմի, էմպիրիզմի և իռացիոնալիզմի դեմ՝ նա առաջարկում է իդեալական տիպի գաղափարը, որը յուրահատուկ կառուցում է սոցիալ-մշակութային երևույթների հասկացման և բացատրման համար: Համադրելով երկու, մինչ այդ անհամադրելի համարվող մեթոդները՝ հասկացումն ու բացատրությունը, նա համոզված էր, որ պատճառական վերլուծությունը կիրառելի է նաև սոցիալական գիտություններում: Սակայն այն միշտ եզակի երևույթի կամ իրադարձության է վերաբերում:

№	Թեմա
1	Իդեալական տիպերի վեբերյան ուսմունքը:

2	Եզակի պատճառական վերլուծություն

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ № 1 Իդեալական տիպերի վեբերյան ուսմունքը: (2 ժամ)

Պատկերացում իդեալական տիպի մասին: Ի. Կանտի կոնստրուկտիվիզմի ազդեցությունն «իդեալական տիպի» հղացքի սկզբնավորման վրա: Իդեալական տիպերի կառուցավորումն իբրև էմպիրիցիզմին և պոզիտիվիզմին հակադրման ուղի: Մենաբանությունից բացատրություն:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Вебер М., «Объективность» социально-научного и социально-политического познания, Избранние произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 345-415:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 75-81:
- Kim Ho Sung, Max Weber, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/weber/:
- Ringer Fritz, Max Weber's Methodology. The Unification of the Cultural and Social Sciences, Harvard University Press, Cambridge/Massachusets, 1997, էջ 7-35, 92-121:

ԹԵՄԱ № 2 Եզակի պատճառական վերլուծություն (2 ժամ)

Պատկերացում հոլիզմի մասին: Մեթոդաբանական անհատապաշտության հիմնավորումը: Եզակի պատճառական վերլուծություն: Օբյեկտիվ հավանականություն և բավարար պատճառականություն: Օբյեկտիվությունն ու արժեքային չեզոքությունը հետազոտական գործընթացում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Вебер М., Критические исследования в области логики наук о культуре, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 416-494:
- Вебер М., Смысл «свободы от оценки» в социологической и экономической науке Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 547-601:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 81-82, 89-92:
- Kim Ho Sung, Max Weber, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/weber/:
- Ringer Fritz, Max Weber's Methodology. The Unification of the Cultural and Social Sciences, Harvard University Press, Cambridge/Massachusets, 1997, էջ 36-91, 122-149:

5. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սոցիալական ճանաչողության օբյեկտն ի տարբերություն բնագիտական ճանաչողության օբյեկտի կարող է ժամանակի ընթացքում հիմնարար կերպով փոխվել: Նրանում իմացության օբյեկտն ու սուբյեկտը կարող են համընկնել: Սոցիալական ճանաչողության մեջ իմացականն ու արժեքայինը հավասարապես կարևորություն ունեն: Սոցիալական տեսությունների բազմազանությունը վկայում է, որ սոցիալական ճանաչողությունը ոչ այնքան արտացոլում է սոցիալական իրականությունը, որքան՝ կառուցավորում: Ընդ որում ի շարք հումանիտար հետազոտական բնագավառների սկզբնավորման մեջ վճռական դեր են խաղացել քաղաքական տիրապետությունը, որը ցույց է տալիս գիտելիքի և իշխանության միջև յուրահատուկ կապերի գոյությունը:

№	Թեմա
1	Ճանաչողության օբյեկտի և սուբյեկտի, արժեքայինի ու իմացականի փոխհարաբերության հիմնահարցը սոցիալ-հումանիտար գիտություններում

2	Մեթոդաբանական մոնիզմ և մեթոդաբանական փլուրալիզմ

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ № 1 Ճանաչողության օբյեկտի և սուբյեկտի, արժեքայինի ու իմացականի փոխհարաբերությունը սոցիալ-հումանիտար գիտություններում (2 ժամ)

Պատկերացում ճանաչողության օբյեկտի և սուբյեկտի մասին: Սոցիալական ճանաչողության օբյեկտի պատմականությունը: Օբյեկտի և սուբյեկտի համընկնման հնարավորության պայմանները: Արժեքայինի դերը իմացականում: Արժեքայինի և իմացականի հավասար կարևորությունը սոցիալական ճանաչողության մեջ:
Գիտելիք և իշխանություն:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Սաիդ Էդ., Ներածություն, Օրիենտալիզմ, http://arteria.am/hy/1409762208:
- Риккерт Генрих, Науки о природе и науки о культуре, http://www.koob.ru/rickert/nauki_o_prirode_i_kulture.
- Алексеев П. В., Панин А. В., Философия, ТЕИС, М., 1996, էջ 274-288:
- Audi Robert, Fact/value, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, էջ 369-370:
- Bhaskar Roy, Philosophy of Social Science, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, էջ 482-484:

ԹԵՄԱ № 2 Մեթոդաբանական մոնիզմ և մեթոդաբանական փլուրալիզմ (2 ժամ)

Պատկերացում հարացույցի մասին: Փաստարկներ սոցիալ-հումանիտար գիտություններում նախահարցույցային, հարացույցային, հետհարացույցային և ոչ

հարացույցային իրադրությունների օգտին: Իրականության արտացոլում/բացահայտում և կառուցավորում: Քանակական մեթոդներ vs. որակական մեթոդներ:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 35-37:
- Goldman Alvin, Social Epistemology, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 82-93
- Kuhn Thomas, The structure of scientific revolutions, The University of Chicago Press, Chicago/London, 1996, էջ 1-22:
- Mkrtchyan Naira, Constructivism versus realism: Still actual dichotomy?, In: Proceedings of International Conference “Social Philosophy of Science. Russian Perspectives”, Moscow: Alfa M, vol. 8, 2014, էջ 29-31:
- Porta della Donatella, Keating Michael, How Many approaches in the social sciences? An epistemological introduction, In: Approaches and Methodologies in Social Sciences. A Pluralist Perspective, ed. by D. della Porta, M. Keating, Cambridge, 2008, էջ 19-39:

ԲԱԺԻՆ II

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԹԵՄԱՆԵՐ

ԹԵՄԱ № 1

1. Սոցիալականը և կենսաբանականը: Սոցիալականության բնորոշ գծերը:
2. Մ. Վեբերի սոցիալական գործողության ըմբռնումը:
3. Սոցիալական ճանաչողության հնարավորության հիմնահարցը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Հովսեփյան Ա., Սոցիալական փիլիսոփայության հիմունքներ, «Դե-Ֆակտո», Եր., 2003, էջ 243-247:
- Вебер М., Основные социологические понятия, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 602-630:
- Кемеров В. Е., Введение в социальную философию, http://www.klex.ru/5w4, էջ 68-77:
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 6-7:
- Микешина Л. А., Скептицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2749.html:
- Пружинин Б. И., Агностицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0059.html:

ԹԵՄԱ № 2

1. Գիտական և առօրեական իմացություն:
2. Episteme vs Techne: Գիտության դասակարգման մոդելները Հին Հունաստանում (Պլատոնյան Ակադեմիա և Արիստոտել):

3. Արդի գիտության հիմնավորումը և սոցիալ-հումանիտար գիտությունների սկզբնավորումը:
4. Սոցիալական ճանաչողության գիտա-փիլիսոփայական ձևի զարգացման փուլերը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Аристотель, Метафизика, Сочинения в четырех томах, т. 1, «Мысль», М., 1976, էջ 65-70:
- Алексеев П. В., Панин А. В., Философия, ТЕИС, М., 1996, էջ 52-55:
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 7-27:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 88-108:
- Шичалин Ю.А., Ксенократ, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/1565.html:
- Parry Richard, Episteme and Techne, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/episteme-techne/:

ԹԵՄԱ № 3

1. Էմպիրիզմի հիմնադրույթներն իբրև բնապաշտության ձևավորման նախադրյալներ:
2. Բնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը:
3. Օ. Կոնտի գիտությունների դասակարգման մոդելը:
4. Երեք փուլերի օրենքի կոնտյան հայեցակետը:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Конт О., Дух позитивной философии, http://comte.newgod.su/lib/duh-pozitivnoj-filosofii, գլուխ I, III:
- Зотов А. Ф., Позитивизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2350.html:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 9-13:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 13-27:

- Hunter Bruce, Empiricism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, էջ 326-331:
- Pettit Philip, Naturalism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 542-543:

ԹԵՄԱ № 4

1. Է. Դյուրկհայմի սոցիալական փաստի ըմբռնումն ու նրա հետազոտման կանոնները:
2. Բացատրության էությունն ու տեսակները ըստ Ջ. Էլսթերի:
3. Գիտության բնապաշտական ըմբռնման բացթողումները:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Դյուրկհայմ Է., Սոցիոլոգիական Մեթոդի Կանոնները, Սարգիս Խաչենց. Փրինթինֆո Եր., 2006, էջ 37-83:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 24-49:
- Elster Jon, Explaining Social Behavior. More Nuts and Bolts for the Social Sciences, Cambridge University Press, Cambridge, 2007, էջ 9-31:

ԹԵՄԱ № 5

1. Հակաբնապաշտության ընդհանուր բնութագիրը:
2. Վ. Դիլթայի հակաբնապաշտական ուսմունքի տեսական ակունքները:
3. Բնության մասին գիտություններ և ոգու մասին գիտություններ (Վ. Դիլթայ):

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Ոսկանյան Ա., Հասկացման անխուսափելիությունը: Դրվագներ փիլիսոփայական հերմենևտիկայի կազմաքանդման պատմությունից, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2015, էջ 83-132:

- Дилтей В., Введение в науки о духе, http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000740/, գիրք առաջին, մասեր 1-8:
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 39-43:
- Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001, էջ 28-29:
- Bhaskar Roy, Philosophy of Social Science, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, էջ 482-484:
- Makkreel Rudolf, Dilthey Wilhelm, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/dilthey/:

ԹԵՄԱ № 6

1. Նորկանտականության բադենյան դպրոցի հիմնադրույթները:
2. Նոմոթետիկ և իդիոգրաֆիկ մեթոդներ (Վ. Վինդելբանդ):
3. Բնության մասին գիտություններ և մշակույթի մասին գիտություններ (Հ. Ռիկկերտ):

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Риккерт Генрих, Науки о природе и науки о культуре, http://www.koob.ru/rickert/nauki_o_prirode_i_kulture, գլուխներ 1, 3-5:
- Windelband Wilhelm, History and Natural Science, https://www2.southeastern.edu/Academics/Faculty/jbell/windelband.pdf.
- Windelband Wilhelm, Geschichte und Naturwissenschaft, http://www.uwe-mortensen.de/windelband.pdf.
- Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005, էջ 43-52:
- Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010, էջ 245-248:
- Свасьян К. А., Неокантианство, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2043.html:

ԹԵՄԱ № 7

1. Իդեալական տիպերի վերերյան ուսմունքը:

2. Եզակի պատճառական վերլուծություն:
3. Մեկնողական բացատրություն:
4. Օբյեկտիվությունն ու արժեքային չեզոքությունը հետազոտական գործընթացում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Вебер М., «Объективность» социально-научного и социально-политического познания, Избранние произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 345-415:
- Вебер М., Критические исследования в области логики наук о культуре, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 416-494:
- Вебер М., Смысл «свободы от оценки» в социологической и экономической науке Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, էջ 547-601:
- Ringer Fritz, Max Weber's Methodology. The Unification of the Cultural and Social Sciences, Harvard University Press, Cambridge/Massachusets, 1997, էջ 36-91, 122-149:

ԹԵՄԱ № 8

1. Արժեքայինի ու իմացականի փոխհարաբերության հիմնահարցը սոցիալական գիտություններում:
2. Գիտելիք և իշխանություն: Է. Սայիդի «Օրիենտալիզմի» հիմնադրույթները:
3. Մեթոդաբանական մոնիզմ և մեթոդաբանական փլուրալիզմ:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

- Սաիդ Էդ., Ներածություն, Օրիենտալիզմ, http://arteria.am/hy/1409762208:
- Алексеев П. В., Панин А. В., Философия, ТЕИС, М., 1996, էջ 274-288:
- Audi Robert, Fact/value, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, էջ 369-370:
- Mkrtchyan Naira, Constructivism versus realism: Still actual dichotomy?, In: Proceedings of International Conference "Social Philosophy of Science. Russian Perspectives", Moscow: Alfa M, vol. 8, 2014, էջ 29-31:
- Porta della Donatella, Keating Michael, How Many approaches in the social sciences? An epistemological introduction, In: Approaches and Methodologies in Social Sciences. A Pluralist Perspective, ed. by D. della Porta, M. Keating, Cambridge, 2008, էջ 19-39:

ԲԱԺԻՆ III

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՃԱՆԱՉՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Դյուրկհայմ Է., Սոցիոլոգիական Մեթոդի Կանոնները, Սարգիս Խաչենց. Փրինթինֆո Եր., 2006:
2. Հովսեփյան Ա., Սոցիալական փիլիսոփայության հիմունքներ, «Դե-Ֆակտո», Եր., 2003:
3. Ոսկանյան Ա., Հասկացման անխուսափելիությունը: Դրվագներ փիլիսոփայական հերմենևտիկայի կազմաքանդման պատմությունից, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2015:
4. Սաիդ Էդ., Ներածություն, Օրիենտալիզմ, http://arteria.am/hy/1409762208, 12.02.2016:
5. Алексеев П. В., Панин А. В., Философия, ТЕИС, М., 1996.
6. Аристотель, Метафизика, Сочинения в четырех томах, т. 1, «Мысль», М., 1976.
7. Вебер М., «Объективность» социально-научного и социально-политического познания, Избранние произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, стр. 345-415.
8. Вебер М., Критические исследования в области логики наук о культуре, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, стр. 416-494.
9. Вебер М., Смысл «свободы от оценки» в социологической и экономической науке Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, стр. 547-601.
10. Вебер М., Основные социологические понятия, Избранные произведения, ПРОГРЕСС, М., 1990, стр. 602-630.
11. Гегель, Философия духа, Энциклопедия философских наук в трех томах, т. 3, «Мысль», М., 1977.
12. Дилтей В., Введение в науки о духе, http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000740/, 12.02.2016
13. Зотов А. Ф., Позитивизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2350.html, 15.02.2016.
14. Кемеров В. Е., Введение в социальную философию, http://www.klex.ru/5w4, 12.02.2016.
15. Конт О., Дух позитивной философии, http://comte.newgod.su/lib/duh-pozitivnoj-filosofii,12.02.2016.
16. Кохановский В. П., Философские проблемы социально-гуманитарных наук, Феникс, Ростов н/Д, 2005.
17. Мареева Е. В., Мареев С. Н., Майданский А. Д., Философия науки, Инфра-М, М., 2010.
18. Микешина Л. А., Скептицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2749.html, 15.02.2016.
19. Михайлов И. А., Дильтей, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0968.html, 12.02.2016.
20. Михайлов И. А., Виндельбанд, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0623.html, 12.02.2016.

21. Михайлов И. А., Риккерт, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2587.html, 12.02.2016.
22. Момджян К. Х., Введение в социальную философию, http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/24729/, 12.02.2016.
23. Ницше Ф., Воля к власти. Опыт переоценки всех ценностей, АЗБУКА, С.-П., 2013.
24. Пружинин Б. И., Агностицизм, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/0059.html, 15.02.2015.
25. Риккерт Генрих, Науки о природе и науки о культуре, http://www.koob.ru/rickert/nauki_o_prirode_i_kulture, 12.02.2016
26. Свасьян К. А., Неокантианство, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/2043.html, 12.02.2016.
27. Шичалин Ю.А., Ксенократ, Новая философская энциклопедия, http://iph.ras.ru/elib/1565.html, 15.02.2016.
28. Audi Robert, Fact/value, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 369-370.
29. Benton Ted, Craib Ian, Philosophy of Social Science. The philosophical foundations of social thought, Palgrave, New York, 2001.
30. Bhaskar Roy, Naturalism, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, pp. 425-427.
31. Bhaskar Roy, Philosophy of Social Science, In: The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought, ed. by William Outhwaite, sec. ed., Blackwell Publishing, Malden, 2006, pp. 482-484.
32. Bourdeau Michel, Auguste Comte, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/comte/. 15.02.2016.
33. Carls Paul, Emile Durkheim, Internet Encyclopedia of Philosophy, http://www.iep.utm.edu/durkheim/, 18.02.2016.
34. Comte Auguste, The Law of Development, In: Readings in Philosophy, R.G. Adams and Co., Columbus, Ohio, 1921, pp. 672-680.
35. D'Agostino Fred, Epistemology of social sciences, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 739-744.
36. Dilthey Wilhelm, Der Aufbau der geschichtlichen Welt in den Geisteswissenschaften, http://www.anova.at/1sitemap/Philosophie/19-Dilthey,%20Wilhelm%20-%20Der%20Aufbau%20der%20geschichtlichen%20Welt%20in%20de.pdf, 12.02.2016.
37. Elster Jon, Explaining Social Behavior. More Nuts and Bolts for the Social Sciences, Cambridge University Press, Cambridge, 2007.
38. Foster Michael, Schleiermacher Friedrich, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/schleiermacher/, 17.02.2016.
39. Foucault Michel, The order of discourse, In: Untying the text: A poststructuralist Reader/ed. and transl. by Rober Young, Routledge, London/New York, 1990, pp. 48-78.
40. Goldman Alvin, Social Epistemology, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 82-93.

41. Hamati-Ataya Inanna, Outline for a Reflexive Epistemology, In: Proceedings of International Conference "Social Philosophy of Science. Russian Perspectives", Moscow: Alfa M, vol. 1, 2014 , pp. 14-16.
42. Hunter Bruce, Empiricism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 326-331.
43. Kim Ho Sung, Max Weber, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/weber/, 15.02.2015.
44. Kuhn Thomas, The structure of scientific revolutions, The University of Chicago Press, Chicago/London, 1996.
45. Makkreel Rudolf, Dilthey Wilhelm, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/dilthey/, 28.01.2016.
46. Mkrtchyan Naira, Constructivism versus realism: Still actual dichotomy?, In: Proceedings of International Conference "Social Philosophy of Science. Russian Perspectives", Moscow: Alfa M, vol. 8, 2014 , pp. 29-31
47. Parry Richard, Episteme and Techne, Stanford Encyclopedia of Philosophy http://plato.stanford.edu/entries/episteme-techne/, 15.02.2016.
48. Perez-Ramos Antonio, Francis Bacon and man's two-faced kingdom, In: The Renaissance and 17th Century Rationalism, Routledge History of Philosophy, vol. VI, ed. by G.H.R. Parkinson, Routledge, London/New York, pp. 130-155.
49. Pettit Philip, Naturalism, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed. , Malden, 2010, pp. 542-543.
50. Porta della Donatella, Keating Michael, How Many approaches in the social sciences? An epistemological introduction, In: Approaches and Methodologies in Social Sciences. A Pluralist Perspective, ed. by D. della Porta, M. Keating, Cambridge, 2008, pp. 19-39.
51. Ramberg Bjorn, Gjesdal Kristin, Hermeneutics, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/, 17.02.2016.
52. Ringer Fritz, Max Weber's Methodology. The Unification of the Cultural and Social Sciences, Harvard University Press, Cambridge/Massachusets, 1997.
53. Salmon C. Wesley, Epistemology of natural science, A Companion to Epistemology, ed. by Jonathan Dancy, Ernest Sosa and Matthias Steup, WILEY-BLACKWELL, sec. ed., Malden, 2010, pp. 532-542.
54. Staiti Andrea, Rickert Heinrich, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/heinrich-rickert/, 12.02.2016.
55. Shields Christopher, Aristotle, Stanford Encyclopedia of Philosophy, http://plato.stanford.edu/entries/aristotle/, 15.02.2016.
56. Windelband Wilhelm, History and Natural Science, https://www2.southeastern.edu/Academics/Faculty/jbell/windelband.pdf, 28.01.2016.
57. Windelband Wilhelm, Geschichte und Naturwissenschaft, http://www.uwe-mortensen.de/windelband.pdf, 28.01.2016.